

Sygn. akt I C 447/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2015 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Leszek Kawecki

Protokolant: Paulina Krawczuk

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2015 roku w Dzierżoniowie

sprawy z powództwa **J. S.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej we W.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

I/ pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), wystawionego przez stronę pozwaną Bank (...) Spółkę Akcyjną we W. w dniu 27 czerwca 2011 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego

w D. z dnia 29 lutego 2012 roku w sprawie o sygn. akt I Co 460/12

– w całości w stosunku do powódki J. S.;

II/ nakazuje stronie pozwanej Bankowi (...) Spółce Akcyjnej we W. uiszczyć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie kwotę **609 zł** tytułem części kosztów sądowych, od uiszczenia których powódka została zwolniona;

III/ zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę **2 952 zł** tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu.

początek tekstu

[Przewodniczący 00:16:19.338]

...orzeczenia. Powódka J. S. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez stronę pozwaną Bank (...) Spółka Akcyjna we W. w dniu 27 czerwca 2011 roku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 29 lutego 2012 w sprawie o sygnaturze akt I Co 460/12. Na uzasadnienie żądania pozwu między innymi podała, że umowa kredytu na podstawie, której strona pozwana wystawiła bankowy tytuł egzekucyjny jest nieważna, albowiem została zawarta przez jej ojca, który był psychicznie chory, ponadto podniosła zarzut przedawnienia roszczenia objętego tym tytułem wykonawczym, w toku procesu zaś powoływała się również na zwolnienie jej przez stronę pozwaną z przedmiotowego długu. W odpowiedzi na pozew z dnia 29 maja 2013 roku pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa, motywując swoje stanowisko podała, że zarzut nieważności czynności prawnej jest nieuzasadniony, albowiem brak jest podstaw formalno-prawnych do oceny zarzutu nieważności czynności prawnej w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego, a podnoszone przez powódkę okoliczności powinny być realizowane, co najwyżej w drodze powództwa o ustalenie. Jednocześnie zarzuciła, że powódka nie przedłożyła żadnych dokumentów mogących potwierdzać stanowisko odnośnie braku świadomości klienta banku w dacie zawierania umowy, a ponadto

zaznaczyła, że ewentualna nieważność czynności prawnej nie powoduje ustania obowiązku zwrotu kapitału pożyczki, w kwestii zaś przedawnienia podniosła, że wierzycielność objęta przedmiotowym tytułem wykonawczym nie jest przedawniona, albowiem termin spłaty zobowiązania przypadał na dzień 6 września 2012 roku. W ocenie Sądu powództwo podlegało uwzględnieniu. Zgodnie z procedurą cywilną dłużnikowi przysługują dwa rodzaje obrony przed egzekucją, a mianowicie obrona formalna i merytoryczna, obrona formalna zmierza do eliminacji naruszeń przepisów procesowych i zapewnia, i zapewnienia zgodnego z prawem przebiegu egzekucji, jest realizowana między innymi w drodze zastosowania środków zaskarżenia przewidzianych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, na przykład zażalenia na postanowienie Sądu o nadaniu klauzuli wykonalności czy skargi na czynności komornika. Obrona merytoryczna natomiast polega na zwalczaniu zasadności lub dopuszczalności egzekucji i wyraża się w przyznaniu stronie lub osobie trzeciej uprawnienia do wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego. Właśnie z tego rodzaju obrony powódka skorzystała w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu byłyby więc weryfikacja twierdzeń powódki odnośnie zasadności wniesionego przez nią powództwa o pozbawienie wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego. Powództwo opozycyjne z artykułu 840 Kodeksu postępowania cywilnego, jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparty na przyczynach materialnoprawnych, czyli podstawach wymienionych w punktach 1 do 3 omawianego przepisu. Zatem dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, albo jego ograniczenia powołując się na podstawę określoną ściśle w przepisach artykułu 840 paragraf 1 punkt 1 do 3 Kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z tymi przepisami dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, albo ograniczenia, jeżeli punkt pierwszy przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, w szczególności, gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym nie będącym orzeczeniem Sądu, albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście, punkt drugi po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie w skutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane, punkt trzeci małżonek przeciwko któremu Sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie artykułu 787 k.p.c. wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi się nie należy. W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że podstawę żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nie może stanowić przepis artykułu 840 paragraf 1 punkt 3 k.p.c., gdyż nie doszło w tym wypadku do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika w trybie artykułu 787 k.p.c. Dlatego też pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego mogło nastąpić tylko w oparciu o przepisy artykułu 840 paragraf 1 punkt 1 i 2 k.p.c. Pierwsza z tych podstaw polega na przeczeniu dłużnika zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, należy jednak odróżnić wypadki, w których tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądowe lub inne orzeczenie zrównane z nim skutkami, na przykład wyrok Sądu Polubownego, od wypadków, w których w grę wchodzi inny tytuł egzekucyjny, nie pochodzący od Sądu, na przykład akt notarialny, czy bankowy tytuł egzekucyjny. Jeśli tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie Sądu, dłużnik może jedynie zaprzeczać powstaniu zdarzeń, które nastąpiły już po wydaniu tytułu egzekucyjnego, nie może jednak kwestionować zasadności treści tych tytułów, gdyż korzystają one z powagi rzeczy osądzonej artykułu 365 paragraf 1 k.p.c., która je chroni. Gdy natomiast mamy do czynienia z tytułami egzekucyjnym nie pochodzącymi od Sądu, dłużnik może kwestionować zasadność treści tego tytułu egzekucyjnego, to znaczy powoływać się także na zdarzenia zaszłe przed jego powstaniem, a skutkujące bezzasadnością roszczenia stwierdzonego tym tytułem. Tak orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1961 roku I CR 540/60 OSNCP 1963 zeszyt trzeci pozycja 53 Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1996 roku III CZP 73/96 OSNC 1996 rok zeszyt 10, pozycja 134. Druga podstawa powództwa opozycyjnego regulowana w artykule 840 paragraf 1 punkt 2 k.p.c. należy do najczęściej wykorzystywanych i jest najszersza. Zachodzi ona, jeżeli po powstaniu tytuł egzekucyjnego, a gdy tytułem tym jest orzeczenie sądowe po zamknięciu rozprawy nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane. Do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zalicza się między innymi: wykonanie zobowiązania, potrącenie czy zwolnienie z długu przez wierzyciela. Do zdarzeń zaś w skutek których zobowiązanie nie może być wyegzekwowane zalicza się między innymi: przedawnienie roszczenia, odroczenie wykonania zobowiązania przez wierzyciela, rozłożenie spłaty świadczenia na raty, czy też przemijającą niemożliwość świadczenia. Odnośnie pierwszej z podstaw powództwa, a mianowicie zarzutu przedawnienia należy podzielić stanowisko pozwanej spółki, iż nie jest on zasadny, skoro jak wynika z dokumentów zgromadzonych w sprawie o sygnaturze akt I CO 460/12, w szczególności z umowy o kredyt gotówkowy z dnia 6 września 2007 roku oraz załącznika do tej umowy znajdującego

się na karcie 25 akt sprawy, termin spłaty zobowiązania przypadał na dzień 6 lutego 2011 roku, ponadto bieg tego terminu został dwukrotnie przerwany wskutek toczącego się postępowania przed tutejszym Sądem o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w sprawie o sygnaturze akt I CO 460/12 oraz postępowania prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Dzierżoniowie W. S. w sprawie o sygnaturze akt KM 569/12. Jak wynika z postanowienia wydanego w tej sprawie znajdującego się na karcie 26 akt tej sprawy postępowanie egzekucyjne zostało umorzone w dniu 18 marca 2013 roku, a zatem od tego dnia bieg przedawnienia zaczął biec na nowo. Odnosząc się zaś do kolejnego zarzutu powódki, a mianowicie nieważności czynności prawnej w postaci umowy kredytu z dnia 6 września 2007 roku, na podstawie której został wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny, w pierwszym rzędzie należy wskazać, że zgodnie z artykułem 96 i 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe roszczenie objęte bankowym tytułem egzekucyjnym musi być między innymi wykonalne i wynikać z czynności bankowej podjętej z bankiem przez dłużnika. Skuteczność sformułowanego przez powódkę zarzutu skierowanego w stosunku do bankowego tytułu egzekucyjnego musiałaby więc prowadzić do uwzględnienia powództwa, albowiem nieważność umowy prowadziłaby do wykazania braku zobowiązania stwierdzonego tytułem egzekucyjnym. W tym miejscu należało zaznaczyć, że w sprawie nie było sporu między stronami, co do faktu zawarcia umowy kredytowej przez zmarłego ojca powódki R. H., jej treści oraz braku regularnych spłat. Istota sporu koncentrowała się, co do zasady, wokół zagadnień prawnych dotyczących ważności umowy, zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodu wyrażonych w artykule 6 Kodeksu cywilnego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W niniejszej sprawie powódka chcąc doprowadzić do korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia musiała więc udowodnić zaistnienie zarzutu podnoszonego w kontekście łączącego R. H. oraz stronę pozwaną stosunku zobowiązaniowego. Instytucja bankowego tytułu egzekucyjnego ma charakter specyficzny, prowadzi do możliwości opatrzenia klauzulą wykonalności tytułu egzekucyjnego i stawianego przez bank na podstawie jego ksiąg bez możliwości weryfikacji rzetelności, prawdziwości wpisu w księgach, bank zatem może uzyskać tytuł wykonawczy bez konieczności dowodzenia wysokości przysługującej mu wierzytelności. Jedyną drogą zakwestionowania wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym opatrzonym klauzulą wykonalności jest wniesienie powództwa opozycyjnego. Zdaniem Sądu wykazanie w toku takiego postępowania, iż roszczenie stwierdzone bankowym tytułem egzekucyjnym jest niezasadne choćby w części powoduje, iż cała wierzytelność stwierdzona w tym tytule musi być uważana za nieudowodnioną i to na bank przechodzi obowiązek wykazania jej wysokości w takim samym zakresie w jakim miałyby to miejsce w sytuacji wytoczenia przez niego powództwa przeciwko niesumieinnemu dłużnikowi. Chociaż bowiem zgodnie z artykułem 95 ustęp 1 prawa bankowego, księgi bankowe, księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzonych pieczęcią banku mają moc dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych, to jednak przepis artykułu 95 ustęp 1a prawa bankowego przewiduje, iż moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ustępie 1 nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Dokumenty te są więc w postępowaniu cywilnym wyłącznie dokumentami prywatnymi. Tym samym również w sprawie z powództwa opozycyjnego wniesionego przez osobę wobec, której został wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny brak jest podstaw do uznawania wierzytelności banku stwierdzonej takim tytułem za udowodnioną co do wysokości, w sytuacji gdy osoba ta kwestionuje całość zobowiązania i formułuje skuteczne zarzuty choćby w stosunku do części stwierdzonego tym tytułem zobowiązania. Mając powyższe na uwadze należało rozpoznać drugą z podstaw powództwa, a mianowicie zarzut powódki dotyczący stwierdzenia niemożności umowy kredytowej zawartej przez R. H. i pozwany bank w dniu 6 września 2007 roku. Ewentualne bowiem uznanie, iż przedmiotowa umowa winna być traktowana jako nieważna musiałaby prowadzić do uwzględnienia powództwa skoro roszczenie stwierdzone bankowym tytułem wykonawczym nie mogło być wówczas uważane za wynikające bezpośrednio z czynności bankowych. Roszczenie banku mogłoby być zasadne ewentualnie na gruncie przepisów o zwrocie nienależnego świadczenia wykonanego na podstawie nieważnej czynności prawnej, jednak co jest oczywiste źródłem zobowiązania byłby w tym przypadku przepis ustawy, a nie czynność bankowa. W tym zakresie więc Sąd podzielił argumentację przedstawioną przez powódkę albowiem okoliczności przez nią podane dotyczące nieważności umowy kredytu z dnia 6 września 2007 roku i z przyczyn określonych w artykule 82 Kodeksu cywilnego potwierdziły się. Zgodnie bowiem z treścią artykułu 82 Kodeksu cywilnego nie ważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i

wyrażanie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, albo innego choćby nawet przemijającego zaburzenia czynności psychicznej. Sąd w sposób jednoznaczny ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w sprawie o sygnaturze akt I Ds 1325/11 w szczególności dwóch opinii sądowo-lekarskich z dnia 1 marca 2013 roku i 28 maja 2014 roku znajdujących się również w aktach niniejszej sprawy na kartach 89 do 107, że szereg schorzeń, które stwierdzono u R. H. od 1996 roku mogło już wtedy spowodować, a zwłaszcza w okresie od kwietnia 2007 roku do września 2007 roku na tyle istotne zaburzenia, że mogły one spowodować niezdolność do należytego pojmowania przedsięwziętych przez niego działań. Zmiany te nasilały się w raz z czasem i stanem rozwoju schorzeń pacjenta. Do nasilenia wyżej wymienionych dolegliwości dochodziło szczególnie mocno i szybko od roku 2001, kiedy to stwierdzono u mężczyzny zespół psychoorganiczny. Najistotniejsze jest jednak to, że stan ten wyłączał możliwość podejmowania świadomego i celowego działania w czynnościach życia codziennego, a w szczególności w przypadku skomplikowanych i trudnych zagadnieniach ekonomiczno-finansowych związanych z uzyskaniem kredytuów i pożyczek bankowych. Biegli sądowi wydający opinię w sprawie o sygnaturze akt I Ds 1325/11 w sposób nie budzący wątpliwości ustalili, że stwierdzone u R. H. schorzenia uniemożliwiały mu racjonalne podjęcie decyzji, co do woli zaciągnięcia pożyczki lub kredytu, a więc również przedmiotowego kredytu z dnia 6 września 2007 roku będącego podstawą wystawienia tytułu wykonawczego, którego pozbawienia wykonalności powódka domaga się. Sąd przy tym uznał, że sporządzone w sprawie karnej dwie opinie sądowo lekarskie są w pełni wiarygodne. Przedmiotowe opinie stanowiły dokumenty wszechstronnie fachowe i rzetelnie wyjaśniające zagadnienia istotne z punktu widzenia niniejszego postępowania, a przy tym dotyczyły okresu, w którym R. H. podpisał przedmiotową umowę kredytu. Wyprowadzone w nich wnioski były przy tym zbieżne i wzajemnie się uzupełniały, a same opinie były pełne, wewnętrznie spójne i nie zawierały niejasności. Z tych też względów Sąd oddalił wniosek dowodowy powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność czy R. H. w czasie zawierania przedmiotowej umowy z uwagi na swój stan zdrowia psychicznego lub z uwagi na jakiegokolwiek inne powody znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli skoro okoliczności te zostały już dostatecznie wyjaśnione w toku postępowania karnego w sprawie o sygnaturze akt I Ds 1325/11. Mając zatem na uwadze, iż Sąd Najwyższy wyraził pogląd w wyroku z dnia 27 lipca 2010 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt II CSK 147/10 opublikowanego LEX numer 621139 za stan wyłączający świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli nie oznacza całkowitego zniesienia świadomości wystarczającej z niewielkiego stanu, który powoduje brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób, oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania, uznać należało, że w niniejszej sprawie zaistniały przesłanki wskazane w treści artykułu 82 Kodeksu cywilnego co skutkowało uwzględnieniem powództwa. Niniejszym należy także wskazać, że nawet w przypadku nie uwzględnienia zarzutu nieważności czynności prawnej, przedmiotowy bankowy tytuł egzekucyjny zostałby pozbawiony wykonalności w części dotyczącej kwoty 8.257 złotych 72 grosze stanowiącej zaległe odsetki 828 złotych 71 groszy, odsetki karne za okres windykacji 7.001 złotych i 39 groszy i koszty 427 złotych 62 grosze, albowiem jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym pisma Banku (...) S.A. z dnia 12 lutego 2013 roku znajdującego się w aktach tutejszego Sądu o sygnaturze I C 2174/13. Strona pozwana zwolniła powódkę w tej części z długu wynikającego z przedmiotowej umowy o kredyt. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż biorąc pod uwagę wykładnię językową powyższego oświadczenia woli strony pozwanej doszło do czynności prawnej opisanej w artykule 508 Kodeksu cywilnego, to znaczy strona pozwana dokonała zwolnienia powódki z długu obejmującego wyżej wskazaną kwotę, a zatem doszło do zdarzenia wypełniającego dyspozycję artykułu 840 paragraf 1 punkt 2 kpc. Oświadczenie woli złożone przez stronę pozwaną w piśmie z dnia 12 lutego 2013 roku i przyjęcie go przez powódkę spowodowało więc wygaśnięcie zobowiązania. Na koniec warto też podkreślić, że postanowieniem z dnia 29 lutego 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt I Co 460/12 Sąd nadał klauzulę wykonalności przedmiotowemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu również przeciwko A. H. i R. H.. Powódka niniejszym pozwem zmierzała jednak do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wyłącznie w stosunku do swojej osoby. Z tych wszystkich względów na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku. Orzeczenie z punktu 2 wyroku oparte jest na przepisie artykułu 113 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z artykułem 98 kpc. W świetle przepisu artykułu 113 ustęp 1 powołanej ustawy kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji opisanym przez przeciwnika jeżeli istnieją do tego podstawy przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, a więc w tym przypadku przepisu artykułu 98 kpc. W związku z tym

Sąd nakazał uiścić na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie stronie pozwanej kwotę 609 złotych tytułem części kosztów sądowych, to jest opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia, których powódka została zwolniona. Zgodnie natomiast z paragrafem 19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2013 roku pozycja 461, koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150 procent stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach [? 00:35:41.987]

3 do 5 oraz niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata. W świetle zaś paragrafu 6 punkt 5, paragrafu 2 i paragrafu 19 punkt 1 powołanego rozporządzenia za prowadzenie przedmiotowej sprawy przysługiwało adwokatowi wynagrodzenie w kwocie 2.400 złotych powiększone o stawkę podatku VAT wynoszącą 23 procent, czyli o kwotę 552 złote, co daje łączną kwotę 2.952 złote. Należało jednocześnie obciążyć tymi kosztami stronę pozwaną zgodnie z zasadą wyrażoną w przepisie artykułu 98 Kodeksu postępowania cywilnego oraz mając na względzie przepis paragrafu 21 powołanego rozporządzenia. Dlatego też na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł, jak w punkcie 3 wyroku.